

Všetko, čo potrebujete vedieť skôr, ako navštívite vášho lekára

REGISTROVAŤ / PRIHLÁSIŤ SA

Som osoba s ŤZP. Na čo všetko mám nárok? / Otázky a odpovede

1 Som osoba s ŤZP. Aké podmienky musím splniť na to, aby som mohol žiadať o invalidný dôchodok?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Vo všeobecnosti nárok na invalidný dôchodok vzniká vtedy, ak osoba (poistenec Sociálnej poisťovne)

- je invalidná,
- získala potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia a
- ku dňu vzniku invalidity nespĺnila podmienky nároku na starobný dôchodok alebo jej nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Za osobitne stanovených podmienok môže vzniknúť nárok na invalidný dôchodok (tzv. invalidný dôchodok z mladosti) aj fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidnou pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka, alebo v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom. Nárok na tento dôchodok vznikne najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Za osobitných podmienok môže tiež vzniknúť nárok na invalidný dôchodok aj doktorandovi v dennej forme doktorandského štúdia, ktorý nedovŕšil 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

2 Ako mi sociálna poisťovňa určí mieru invalidity?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Mieru invalidity posudzuje posudkový lekár. Lekár posudzuje, či ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a tiež pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Podľa **zákona o sociálnom poistení** je osoba invalidná, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje podľa:

- lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie a na základe zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a
- komplexných vyšetrení a ich záverov.

Prihliada sa pritom na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Percentuálna miera poklesu zárobkovej činnosti závisí od druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

3 Kde si môžem vybaviť invalidný dôchodok?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Žiadosť sa vybavuje na pobočke Sociálnej poisťovne, a to podľa miesta trvalého pobytu. Ak sa zdržiavate mimo svojho trvalého pobytu, v tom prípade žiadosť spíše pobočka podľa miesta prechodného pobytu.

4 Aké podmienky musím splniť, aby som si mohol vybaviť preukaz osoby s ŤZP alebo peňažný príspevok na kompenzáciu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Pre vydanie preukazu sa vyžaduje, aby z právoplatného rozhodnutia o peňažnom príspevku na kompenzáciu alebo z právoplatného rozhodnutia o preukaze fyzickej osoby s ŤZP vyplývalo, že fyzická osoba má ťažké zdravotné postihnutie.

Pre vydanie vyššie uvedených rozhodnutí je potrebné splniť najmä nasledujúce podmienky:

- Konanie o preukaze osoby s ŤZP a peňažnom príspevku na kompenzáciu sa začína na základe žiadosti.
- Súčasťou žiadosti je aj aktuálny lekárske nález alebo odborný lekárske nález lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore.
- Ak sa žiada o príspevok na kompenzáciu, je potrebné dokladovať aj príjem dotknutej osoby za predchádzajúci rok a vyhlásenie o majetku nie staršie ako 3 mesiace.
- K žiadosti o príspevku na kompenzáciu sa príkladá aj potvrdenie o príjme ďalších osôb, ktoré sa posudzujú spoločne.
- Podkladom pre rozhodnutie o preukaze je **lekársky posudok** a podkladom pre rozhodnutie o príspevku na kompenzáciu je **komplexný posudok**.

Ťažkým zdravotným postihnutím sa rozumie také poškodenie zdravia, ktoré spôsobuje funkčnú poruchu v miere aspoň 50 %. Táto miera funkčnej poruchy sa určuje podľa druhu ochorenia, pre ktorý je stanovená určitá hodnota miery funkčnej poruchy.

V prípade, ak má pacient viac ochorení, potom je rozhodujúce ochorenie s najvyššou mierou poruchy. K nemu je možné pripočítať maximálne 10 % za všetky ostatné ochorenia, avšak iba za predpokladu, že ovplyvňujú ochorenie s najvyššou funkčnou poruchou.

5 Kedy mám nárok na parkovací preukaz?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Nárok na parkovací preukaz máte vtedy, ak

- z právoplatného rozhodnutia o parkovacom preukaze vyplýva, že máte zdravotné postihnutie uvedené v **prílohe č. 18** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia alebo
- toto ochorenie spôsobuje, že ste odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

6 Kde si môžem vybaviť parkovací preukaz?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Parkovací preukaz aj peňažné príspevky sa vybavujú na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta trvalého bydliska. Žiadosť je možné podať aj **elektronicky** podpísanú zaručeným elektronickým podpisom.

7 Mám nárok na niektoré zľavy a výhody, keď som držiteľ preukazu osoby s ŤZP?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Pre držiteľov preukazu osoby s ŤZP sú k dispozícii početné výhody a zľavy, a to napr. v oblasti železničnej dopravy, cestnej dopravy, v oblasti bytovej politiky a mestského rozvoja, v oblasti dane z príjmov, miestnych daní, súdnych a správnych poplatkov, ale rovnako aj v ďalších oblastiach (napr. pri používaní elektronickej registračnej pokladnice, pri daňovom záložnom práve, oslobodení od cla, v oblasti energetiky, koncesionárskych poplatkov, v kultúrnej oblasti a ďalších).

Podrobný zoznam výhod a zliav je možné nájsť napr. v **dokumente** vypracovanom Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

8 Kedy mám nárok na sprievodcu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Preukaz osoby s ŤZP so sprievodcom (ktorý je odlišený oranžovým pruhom) sa vystavuje osobe s ŤZP vtedy, ak je odkázaná na pomoc inej osoby (sprievodcu) alebo na pomoc psa so špeciálnym výcvikom.

9 Za akých podmienok si môžem žiadať o príspevok na kúpu osobného motorového vozidla?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Nárok Vám vzniká vtedy, ak ste odkázaný na individuálnu prepravu. Teda, ak ste osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá nie je schopná využívať hromadnú dopravu, a to výlučne z troch dôvodov:

- ťažká porucha mobility,
- duševná porucha s často sa opakujúcimi prejavmi agresivity, neovládateľného alebo nepredvídateľného správania,
- ťažká porucha zvieráčov.

Príspevok sa poskytuje na základe žiadosti, t. j. nie automaticky.

Ak ste osoba s ŤZP, ale nie ste odkázaný na individuálnu prepravu, príspevok Vám môže byť aj tak poskytnutý. V takom prípade sa však skúma, na aký účel a ako často budete auto potrebovať (spravidla sa vyžaduje zamestnanie, návšteva školy, preprava do domova sociálnych služieb a ďalšie).

Podmienky nároku na tento peňažný príspevok sú upravené v **zákone o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia**.

10 Do akej výšky môžem žiadať príspevok na prepravu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Peňažný príspevok na prepravu slúži na zabezpečenie prepravy osoby s ŤZP na jej pracovné, vzdelávacie, rodinné alebo občianske aktivity, ak je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

Peňažný príspevok je možné poskytnúť mesačne najviac vo výške 51,02 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, čo je 111,26 €. Výška príspevku sa určuje percentuálnou sadzbou v závislosti od preukázaných nákladov na prepravu a od príjmu osoby s ŤZP.

Príspevok na pohonné hmoty sa poskytuje každý mesiac v rovnakej výške 36,42 €. Za účelom získania príspevku na pohonné hmoty osoba môže, no nemusí byť vlastníkom vozidla, no vlastníkom vozidla nesmie mať oprávnenie na vykonávanie prepravy. Nákup pohonných hmôt sa nedokladuje.

11 Mohol by som žiadať aj o príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia? Alebo o nejakú inú prestavbu v dome či byte?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Áno. Ak to zdravotný stav odôvodňuje, je možné požiadať o príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia. Rovnako tiež platí, že ak je na to osoba v dôsledku svojho zdravotného stavu odkázaná, je možné poskytnutie príspevku na úpravu bytu, rodinného domu alebo tiež aj na úpravu garáže.

12 Niektoré pomôcky mi ničia odev. Môžem žiadať kompenzáciu zvýšeného opotrebovania šatstva?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Áno. Takáto kompenzácia je možná. Ak je na to osoba v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia odkázaná.

Zvýšené výdavky súvisiace s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia sú výdavky, ktoré sú spojené s obnovou a s nákupom predmetov bežnej osobnej spotreby a bytovej spotreby, a ktoré sa nadmerne opotrebúvajú v dôsledku chronických stavov a používania technicky náročných pomôcok (**príloha č. 7** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia).

Tento typ príspevku sa poskytuje na mesačnej báze. Jeho výška sa počíta ako 9,28 % životného minima, čo predstavuje 20,24 € mesačne.

13 Existujú nejaké obmedzenia, ktoré by nedovoľovali žiadať o peňažné kompenzácie?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Pre poskytnutie každého druhu príspevku sú stanovené detailné pravidlá, ktoré je potrebné dodržať. Tie môžu byť napríklad formálne (týkajú sa spôsobu podania žiadosti) alebo vecné (týkajú sa skutočných potrieb osoby a jej zdravotného stavu). Pred podaním žiadosti si preto vždy treba pozorne preštudovať všetky pravidlá a podmienky.

Existujú však aj niektoré podmienky, ktoré sú spoločné pre viaceré druhy príspevkov. Jednou z nich je napríklad požiadavka, aby príjem osoby neprekročil zákonom stanovené hranice. Po ich prekročení sa príspevok neposkytne alebo sa odníme. Rovnako to platí pre hodnotu majetku, ak má osoba majetok v hodnote vyššej ako 39 833 €.

Jednotlivé druhy peňažných kompenzácií a podmienky ich získania sú upravené najmä **zákonom o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia**. Rovnako je možné informácie o jednotlivých peňažných príspevkoch získať napríklad na **stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR**.

14 Je pravda, že cez kompenzačné príspevky si viem zadovážiť aj napr. práčku či umývačku riadu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Áno, je to pravda. Zoznam vecí je stanovený v **opatrení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 7/2009**. Medzi týmito vecami sú okrem iného aj automatická práčka, umývačka riadu, mikrovlnná rúra, elektrický kuchynský mixér a ďalšie.

15 Ako je to so zdravotníckymi pomôckami? Sú všetky viazané na lekársky poukaz? Ako sa viem k nim dostať?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Pri ťažkom zdravotnom postihnutí rozlišujeme pomôcky:

- ktoré sú hradené úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny vo forme jednorazových a opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia podľa **zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia** a
- zdravotnícke pomôcky, ktoré môžu byť hradené zdravotnými poisťovňami. Tieto zdravotnícke pomôcky môžu alebo nemusia byť viazané na lekársky poukaz – závisí, o akú zdravotnícku pomôcku ide. Tie, ktoré sú voľnopredajné, sa dajú kúpiť buď v lekárni alebo vo výdajni zdravotníckych pomôcok. Tie, ktoré sú hradené zdravotnými poisťovňami, môžu byť hradené čiastočne alebo v plnom rozsahu. Prehľad zdravotníckych pomôcok hradených zo zdravotného poistenia je dostupný na **stránke Ministerstva zdravotníctva SR**.

16 Ako si vybavím príspevok na osobnú asistenciu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Ak je osoba podľa komplexného posudku odkázaná na osobnú asistenciu, potom je možné prijímať peňažný príspevok na osobnú asistenciu. Takýto príspevok je možné poskytnúť osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Rozsah osobnej asistencie sa určuje podľa činností, ktoré sú uvedené v **prílohe č. 4** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Pre priznanie príspevku je potrebné podanie žiadosti na úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Výška peňažného príspevku zodpovedá ročnému rozsahu osobnej asistencie určenej v eurách. Sadzba za 1 hodinu osobnej asistencie je 5,20 €. Výška sa znižuje o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť. Iný príjem osoby s ŤZP nemá vplyv na výšku príspevku. Ak sa táto žiadosť podá v priebehu roka, príspevok sa prizná za pomernú časť roka.

Tento príspevok sa vypláca mesačne na základe výkazu o odpracovaných hodinách za predchádzajúci mesiac. Tento príspevok sa vypláca osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, prípadne s jej súhlasom je možné ho vyplácať agentúre osobnej asistencie.

17 Ako to funguje s opatrovateľskými službami?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

V súvislosti s osobou s ťažkým zdravotným postihnutím sa opatrovaním rozumie pomoc takejto osobe, ktorá je na opatrovanie odkázaná. Na tento účel je možné poberať **opatrovateľský príspevok**. Tento príspevok sa poskytuje tej osobe, ktorá iného opatruje. Tento príspevok je možné poskytnúť napr. manželovi, manželke, opatrovníkovi, dieťaťu vo vzťahu k rodičovi, starému rodičovi a celému radu ďalších príbuzných. Taktiež je možné tento príspevok poskytnúť aj inej osobe, ktorá ťažko zdravotne postihnutú osobu opatruje a býva s ňou (na tento účel sa vyžaduje spoločný trvalý alebo prechodný pobyt v mieste bydliska opatrovanej osoby alebo opatrovateľa).

Osoba môže vykonávať opatrovanie, ak:

- je plnoletá,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- je fyzicky a psychicky schopná vykonávať opatrovanie a
- osoba s ŤZP jej udelila písomný súhlas s opatovaním.

V prípade, že osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nie je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie a tiež sa jej neposkytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu, môže požiadať o pomoc **opatrovateľskú službu**. V prípade opatrovateľskej služby však musia byť splnené aj ďalšie podmienky, ktoré sú stanovené **zákonom o sociálnych službách**.

18 Som zamestnaný a zhoršil sa mi zdravotný stav. Môžem požiadať zamestnávateľa, aby ma preradil na inú prácu?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Podľa Zákonníka práce platí, že zamestnávateľ je povinný preradiť zamestnanca na inú prácu, ak zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť naďalej vykonávať doterajšiu prácu. O takéto preradenie môže požiadať aj zamestnanec. Praktické možnosti riešenia vzniknutej situácie už potom budú závisieť od konkrétnych okolností prípadu. Odporúčame poradiť sa s právnikom.

19 Ak mi bol uznaný invalidný dôchodok, môžem pokračovať v pracovnom pomere?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Samotné rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní invalidného dôchodku nespôsobuje zánik pracovného pomeru. Preto aj človek, ktorý bol uznaný za invalidného, môže ďalej pracovať. Konkrétne možnosti pokračovania v práci však budú závisieť od zdravotnej spôsobilosti zastávať doterajšiu prácu. Zamestnanec, ktorý zamestnávateľovi predloží rozhodnutie o invalidnom dôchodku, sa na účely Zákonníka práce považuje za zamestnanca so zdravotným postihnutím.

V konkrétnom prípade sa pre posúdenie dostupných možností odporúčame poradiť s právnikom.

20 Chcem sa so zamestnávateľom dohodnúť na ukončení pracovného pomeru dohodou. Na čo si mám dávať pozor?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Ak pracovný pomer skončí dohodou z dôvodu straty Vašej spôsobilosti dlhodobo vykonávať doterajšiu prácu vzhľadom na zdravotný stav podľa lekárskeho posudku, potom Vám patrí odstupné. A preto, ak pracovný pomer ukončíte dohodou z tohto dôvodu, je potrebné ho v dohode o skončení pracovného pomeru výslovne uviesť. Výška odstupného sa v zmysle **Zákonníka práce** určuje podľa výšky priemerného mesačného zárobku zamestnanca a počtu odpracovaných rokov u daného zamestnávateľa.

21 Môžem dostať výpoveď od zamestnávateľa na základe toho, že sa mi zhoršil zdravotný stav?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Ak je zamestnanec dočasne práceneschopný, je v tzv. ochrannej dobe a vtedy mu nie je možné dať výpoveď zo strany zamestnávateľa. Strata spôsobilosti dlhodobo vykonávať doterajšiu prácu však môže byť dôvodom výpovede. V tomto druhom prípade je potrebné prihliadať tiež na povinnosť zamestnávateľa preradiť zamestnanca na inú prácu, pričom vylúčená nie je výpoveď alebo aj dohoda o skončení pracovného pomeru. Odporúčame sa v konkrétnej situácii poradiť s právnikom.

22 Kedy mi vzniká nárok na odchodné?

Aktualizované ku dňu: 13.03.2023

Odchodné Vám patrí pri prvom skončení pracovného pomeru po vzniku nároku na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 %. Toto odchodné je najmenej v sume priemerného mesačného zárobku zamestnanca. Podmienkou však je, aby zamestnanec požiadal o dôchodok (invalidný alebo starobný) pred skončením pracovného pomeru alebo do desiatich pracovných dní po jeho skončení.

Nenašli ste odpoveď, ktorú ste hľadali?

Napíšte nám na office@medius.sk

Po návšteve Vášho lekára sa zastavte na www.podakuj.sk

Chcete sa o tomto projekte **dozvedieť viac?**

ÁNO, SOM ZVEDAVÝ

Partneri projektu:

ZENTIVA

Prevádzkovateľom webu Ambulancia.online je:

Komora pre medicínske právo - MEDIUS / Mäsiarska 6, 04001 Košice / 0948 342 800 / office@medius.sk